



GTK

Vinkkejä kiviarrastukseen



Satu Hietala, GTK

Hyvä harrastus

Kivien etsintä ja keräily on mainio luontoharrastus, joka sopii kaikenikäisille. Kivikuntaan voi tutustua retkeilyn ja monen muun ulkoiluharrastuksen yhteydessä. Kivet ja luonnon geologiset muodostumat sopivat erinomaisesti aikuisten ja koululaisten luontoretkien teemaksi.

Arvokasta tietoa

Mieltä askarruttavia kivinäytteitä voi lähettää GTK:n kansannäytetoimistoon. Näytteet voivat olla malmi-, teollisuusmineraali-, luonnonkivi-, jalo- tai korukivinäytteitä. Voit myös lähettää kiviä, joita epäilet avaruuden kappaleiksi, meteoriiteiksi.

Lähtettäminen ja tutkimus ovat maksuttomia. Näytteitä tulee vuosittain tuhansia eri puolilta Suomea. Jokainen näyte tutkitaan ja tulokset ilmoitetaan kirjeitse lähettäjälle. Mielenkiintoisimpien näytteiden löytöpaikat käydään tarkistamassa paikan päällä yhdessä löytäjän kanssa.

Kansalaisten lähettämät näytteet antavat GTK:lle

arvokasta geologista tietoa ja samalla lähettäjän kivi- ja mineraalituntemus lisääntyy. Jokainen lähetetty näyte edistää myös yhteiskunnallisesti tärkeää raaka-ainevarojen etsintätöitä. Parhaassa tapauksessa lähetetty näyte voi jopa johtaa uusien työpaikkojen syntymiseen paikkakunnille.

Parhaat palkitaan

GTK palkitsee vuosittain parhaiden kivinäytteiden lähettäjät raha- ja esinepalkinnoin. Lisäksi järjestetään alueellisia kivikisoja, joissa on omat kilpailukohtaiset palkinnot.

Näytteitä kannattaa lähettää!



Kansannäytetoiminta

GTK:n kansannäytetoiminnalla on pitkät perinteet. Kansannäytetoiminta alkoi Suomessa jo 1700-luvulla. Kansalaisten lähettämät kivinäytteet ovat johtaneet useiden mielenkiintoisten malmi- ja arvokiviesiintymien löytymiseen ja sitä kautta kaivosten perustamiseen. Osa löydöistä on museoharvinaisuuksia, kuten meteoriitit ja mammutin jäänteiden löydökset.

Ohjeita etsijälle

Suunnittele retki

Suunnittele retkesi huolella. Etsintäalueen hahmottamista helpottavat perus- ja geologiset kartat. Kartalle on myös helppo merkitä lohka-reiden ja kallionäytteiden ottopaikat. Karttamerkitä auttaa löytämään paikan uudelleen, mikäli näyte johtaa maastokäyntiin.

Otollisia etsintäkohteita ovat mm. sorakuopat, uudet hakkuu-, ojitus- tai tiealueet ja -leikkaukset, missä maanpintaa on jo valmiiksi rikottu ja kiviä sekä kalliota kaivettu esille.

Älä unohda kaupunkiympäristöjä kiviä etsiessäsi. Louhintatyömaat voivat sisältää monia kiinnostavia mineraaleja ja kivilajeja. Kysy lupaa louhijoilta ennen kuin menet työmaalle. Pääkaupunkiseudultakin on löytynyt monia kiinnostavia korukiviä ja mineraaleja.

Reitin suunnittelussa kannattaa huomioida myös hyvät tavat ja välttää pihapiirien lähialueita. Näytteiden etsiminen sekä vähäinen näytteiden ja irtokivien kerääminen tai nyrkin kokoisen kappaleen irrottaminen kalliosta on sallittua. Kivinäytteiden ottaminen perustuu jokamiehen-oikeuksiin ja kaivoslakiin (7§). Mikäli on epävarma liikkumisoikeuksistaan, on siihen syytä kysyä maanomistajan lupa.

Kaivoslaista, malminetsinnästä ja kaivosasioista saa lisätietoa Tukesin sivuilta: www.tukes.fi/fi/toimialat/kaivokset/.

Ohjeita kivien ja mineraalien tunnistamiseen

Kerätyt kivet kannattaa pestä ja antaa kuivahtaa, jonka jälkeen kiviä ja mineraaleja voi tunnistaa hyvin yksinkertaisilla menetelmillä.

Tunnistamista varten on hyvä perehtyä mineraalien ominaisuuksiin (esiintymistapa ja ulkonäkö, kidemuoto, väri, kovuus, viiru, kiilto ja magneettisuus). Tunnistamisohjeita löytyy mm. GTK:n julkaisemasta Retkeilijän kivioppaasta.

Yksinkertaisia apuvälineitä kiviä tunnistettaessa ovat teräspiikki tai naula, magneetti, luuppi tai

suurennuslasi, vanha posliinisulake tai muu lasittamaton posliininpala. Kivilajit voi tunnistaa niiden rakenteen (esim. liuskeinen, raitainen, tasarakeinen) ja mineraalikoostumuksen perusteella.

Ota mukaan kiviretkelle

Kiviharrastus ei vaadi kalliita etsintävälineitä. Perusvarustukseen kuuluvat:

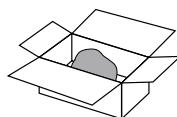
- kivivasara kivien rikkomiseen sekä hanskat ja suojalasit silmien suojelemiseen kivensiruilta
- suurennuslasi tai mineraalien katsomiseen sopiva luuppi
- GPS-laite tai kompassi sekä kartta alueesta, jonne aiot suunnata
- reppu eväiden ja näytteiden kantamiseen.



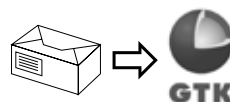
Jari Nenonen, GTK

Lähetä kivinäytteesi tutkittavaksi

1. Ota mielenkiintoisesta kivistä tai kalliosta edustava näyte. Nyrkinkokoinen kappale riittää.
2. Merkitse näytteen löytöpaikka kartalle. Merkitse löytöpaikka myös maastoon esim. kepillä tai nauhalla, jolloin se on helppo löytää mahdollisten jatkotutkimuksien yhteydessä.
3. Pakkaa löytämäsi näyte tai näytteet tukevaan pakettiin. Jos pakkaat useampia näytteitä, numeroi ne niin, että näytteet ja niiden löytöpaikat eivät sekaannu keskenään. Jos lähetät vuoden aikana useita näytteitä, käytä juoksevaa numerointia.
4. Liitä pakettiin saatelappu, josta ilmenee lähettäjän nimi, osoite ja puhelinnumero sekä jokaisen näytteen tarkka löytöpaikka. Mainitse myös, onko näyte löydetty kalliosta vai irtokivistä. Ilmoita myös jos haluat näytteen takaisin.
5. Lähetä paketti GTK:n kansannäytetoimistoon Kuopioon. Posti kuljettaa alle 2 kg:n näytelähettykset maksutta.



max. 2 kg!



Linkkejä

Lisää tietoa kiviharrastuksesta sekä Retkeilijän kiviopas (suomeksi ja ruotsiksi):

www.gtk.fi/geologia/kiviharrastus/

Geologisia karttoja:

www.geo.fi

Monipuolinen retkeilykartta geologiasta ja luonnon nähtävyyksistä:

www.gtk.fi/geologia/retkeily/retkeilykartat/

Tietoa geologiasta:

www.geologia.fi



Lähetä näytteesi osoitteeseen

Geologian tutkimuskeskus

Kansannäytetoimisto

Tunnus 5003687

00003 Vastauslähetys

Yhteydenotot

Sähköposti: kansannaytetoimisto@gtk.fi

Puh. 029 503 3527

Meille voit lähettää sähköpostilla geologiaan liittyviä kysymyksiä ja kivi kuvia. Meidät tavoittaa myös Facebookista.



GEOLOGIAN TUTKIMUSKESKUS

www.gtk.fi



Kivisaate

Täytä kääntöpuolen yhteystiedot ja liitä saate näytteesi mukaan.

Näytteen lähettäminen on sinulle maksutonta.

GTK palkitsee vuosittain parhaiden kansannäytteiden lähettäjät.



Lähetä näytteesi:

Geologian tutkimuskeskus
Kansannäytetoimisto
Tunnus 5003687
00003 Vastauslähetys

Kivisaate

Täytä saate selvästi ja liitä se mukaan kivilähetykseen.

Löytäjän nimi: _____

Lähiosoite: _____

Postinumero ja -toimipaikka: _____

Löytökunta: _____ Irtokivi/kallio _____

Tarkempi löytöpaikka: _____

